

ارزش مالی و کالت‌های معاضدتی

علاوه بر وکالت تعیینی که شخص موکل وکیل خود را چه در امور مدنی و چه در امور کیفری تعیین میکند یک نوع وکالت دیگر هم وجود دارد که آنرا اصطلاحاً **وکالت انتخابی** مینامند.

وکالت انتخابی عبارت است از انتخاب وکیل برای موکل فاقد استطاعت مالی یا متهمی که حاضر به تعیین وکیل نیست.

این انتخاب از طرف کانون وکلاء دادگستری در امور مدنی و از طرف دادگاههای جزائی در امور کیفری انجام میگردد.

وکالت انتخابی در امور مدنی اصطلاحاً **وکالت معاضدتی** و در امور کیفری **وکالت تسخیری** نامیده میشود.

در کانون وکلاء دادگستری از بدو تأسیس سازمانی بنام معاضدت قضائی وجود دارد که در آن اداره برای اشخاص بی بضاعت که قادر به پرداخت حق الوکاله نیستند پس از رسیدگی و ثبوت عدم استطاعت شخص متقاضی وکیل معاضدتی مجانی انتخاب میکنند.

وکلاهی دادگستری با میل و رغبت این وکالت را انجام میدهند و ای بسا که هزینه دادرسی را نیز شخصاً میپردازند.

وکالت معاضدتی که در امور مدنی است با توجه به سیستم قضائی ایران که امور مدنی نوعاً مدت‌های مدید طول میکشد سالیان دراز وقت وکیل معاضدتی را میگیرد و ازین جهت تحمل آن مستلزم سعه صدر و حوصله پر توانی است که وکلا نوعاً دارا هستند.

برای تعیین میزان وکالت‌های معاضدتی که در کانون وکلاهی دادگستری در

مدت بیست سال از ۱۳۲۶ تا ۱۳۴۶ انجام گرفته است آمار زیر را در اینجا میآوریم:

سال	تقاضای وکیل معاضدتی	تعداد وکیل معاضدتی انتخاب شده
۱۳۲۶	۱۵۲	۱۴۱
۱۳۲۷	۱۴۶	۱۲۸
۱۳۲۸	۲۹۴	۲۷۳
۱۳۲۹	۲۱۰	۱۹۹
۱۳۳۰	۲۹۸	۲۹۰
۱۳۳۱	۳۲۷	۳۰۹
۱۳۳۲	۳۲۰	۲۹۶
۱۳۳۳	۲۲۱	۲۰۸
۱۳۳۴	۲۹۵	۲۷۲
۱۳۳۵	۲۱۹	۲۰۵
۱۳۳۶	۳۳۴	۳۲۲
۱۳۳۷	۳۱۷	۳۰۶
۱۳۳۸	۳۷۷	۳۶۳
۱۳۳۹	۲۴۷	۲۳۵
۱۳۴۰	۳۴۵	۳۲۴
۱۳۴۱	۱۰۵	۱۰۱
۱۳۴۲	۱۲۱	۱۱۳
۱۳۴۳	۱۴۲	۱۲۷
۱۳۴۴	۲۵۳	۲۴۹
۱۳۴۵	۲۷۴	۲۶۵
۱۳۴۶	۲۵۴	۲۴۱
جمع	۵۲۵۱	۵۰۶۷

با توجه به آمار مزبور تعداد وکالت‌های معاضدتی که بوسیله وکلای دادگستری مجاناً انجام گرفته است رقم ۵۰۶۷ را تشکیل میدهد.

این رقم با عنایت به طبع کار مدنی و میزان وقت و نیروئی که وکلای دادگستری در این راه بخرج داده‌اند چشمگیر و قابل توجه است که با توجه به حق‌الوکاله متعارف میتوان گفت که ازین راه زاید بر پانصد میلیون ریال به جامعه قضائی خدمت رایگان انجام داده‌اند و چه بسا خانواده‌ها را که با اہمت و کوشش

(۱) این آمار تا بهمن ماه ۱۳۴۶ تهیه شده است.
 (۲) برای توجه به میزان وکالت‌های تسخیری و ارزش مالی آن به مقاله وکالت تسخیری شماره ۱۲۷ رجوع شود.

خود از نیستی نجات داده‌اند.
در هیچیک از مشاغل آزاد کار رایگان معمول نیست و ازین حیث وکلای دادگستری تنها طبقه نیکوکار طبقات اجتماعی هستند.

این وظیفه بطور عرفی از وقتی برای وکلا خدمت مقدس «دفاع» محول گردید بوجود آمد و بعدها در متون قوانین نیز وارد شد.
در قانون وکالت مصوب ۲۵ بهمن ۱۳۱۵ ماده ۳۱ این موضوع را چنین بیان میکند:

«وکلا باید وکالت انتخابی حقوقی^۱ و جزائی را که در حدود قوانین و نظامات بآنها ارجاع میشود قبول نمایند.»

و تبصره ماده مزبور در تعریف وکالت انتخابی چنین است:
«مقصود از وکالت انتخابی وکالتی است که از طرف محکمه در موارد جزائی و از طرف قانون در امور حقوقی^۲ بآنها ارجاع میشود.»

بطوریکه ملاحظه میشود عبارت با قید «باید... قبول نمایند» تنظیم شده است و البته در خود قانون ضمانت اجرائی وجود ندارد ولی چون عدم انجام وکالت انتخابی (معاضدتی یا تسخیری) مستلزم تمقیب انتظامی و در صورت تکرار و تعدد موجب سلب صلاحیت وکالتی خواهد بود لذا وکلا همچنانکه قرن‌ها و حتی بطول تاریخ پیدایش قضاوت و احقاق حق طوعاً این خدمت را انجام داده و میدهند اینک بموجب قانون آمره نیز آنرا انجام مینمایند.

اما آنچه مسلم است اگر در گذشته این امر چندان سنگینی و فشار نداشت اینک بجهت افزایش روزافزون کارهای معاضدتی و تسخیری موجبات اتلاف وقت و نیروی وکیل دادگستری را که تنها سرمایه زندگی وی برای امرار معاش خود و عائله وی میباشد فراهم میآورد.

باین دلیل است که در دنیای متمدن امروز از اروپا گرفته تا امریکا برای وکالت‌های معاضدتی از راه تأسیس صندوق اختصاصی یا تأمین بودجه دولتی حق‌الزحمه پرداخت میکنند.

اصولاً ما هم باید راهی را در پیش گیریم که ملت‌های متمدن سالها پیش از آن راه رفته‌اند.

حسینقلی کاتبی

اندیشه‌هایی که موج میزند

در قلمرو وکالت و در محیط کانون وکلا اندیشه‌هایی موج میزند که درخور بررسی و بحث و ارائه پیشنهادات و طرح‌های عملی بمنظور اجرا و پیاده‌کردن آنهاست. از جمله این اندیشه‌هاست:

* تأسیس باشگاه مشترک قضات و وکلا.

* تأسیس کتابخانه فنی در کانون.

* تأسیس مرکز آمار قضائی در کانون.

* تشکیل کنگره وکلای ایران.

* تشکیل کنگره حقوقدانان ایران.

* تهیه راهنمای قوانین علوم انسانی و مطالعات فریبنجی

پرتال جامع علوم انسانی